

O pledoarie pentru conversații civilizate

De Tiberiu Ezri

https://en.wikipedia.org/wiki/Conversation#/media/File:Arnold_Lakhovsky_Conversation.png

Am dedicat acest articol unui subiect care mă deranjează de mult timp: conversațiile problematice la unele interviuri date la TV sau radio în Israel. Acesta este unul din motive pentru care, în ultimul timp, aproape că nu vizionez polemicele politice, sau pe alte tematici la televiziune.

Un alt motiv este lipsa de varietate a subiectelor transmise, axate mai ales pe pandemie (acest lucru este probabil universal) sau rivalitatea între partidele politice. Referitor la pandemie, fiecare interviuat vine cu idei "noi" pe care le-am auzit de zeci de ori în trecut, sau cu soluții ideale de a combate pandemia. Puțini recunosc faptul că nimeni nu știe exact la ce surprize să ne așteptăm de la virus în viitorul apropiat. Media invită profesori tot timpul la interviuri pe această tematică și când aceștia s-au săturat de interviuri, atunci invită doctori, apoi asistente medicale, apoi administratori și la urmă prezentatorii înșiși devin cei mai mari specialiști în pandemie.

În ultimul timp și pe drept cuvânt, războiul din Ucraina a devenit subiectul principal.

Din fericire, în privința stilului de a conversa în mod civilizat pe media, am cu ce să compar, fiindcă vedem TVR International, Duna TV, BBC, Sky News, CNN, etc. Mă mir cum acei reporteri sunt în stare în mod constant să conducă niște discuții civilizate și unii de-ai noștri nu.

Noroc că încă nu au ajuns în situația să se bată în studio, așa cum văd câteodată la televiziunile unor țări vecine. Mă deranjează nu numai tematicile, adesea răsuflăte, dar și faptul că reporterii sau prezentatorii, aproape toți băștinași, fac greșeli gramaticale nu numai în engleză, sau la termeni internaționali, dar și în limba lor maternă, ebraica. Iată câteva exemple (nu din ebraică) de cuvinte deformate de unii prezentatori TV sau radio: Profesor *amaritos* în loc de emeritus. Mă îndoiesc dacă mulți dintre ei știu ce înseamnă acest cuvânt (<https://en.wikipedia.org/wiki/Emeritus>). Un alt exemplu de asemenea gen, este pronunțarea cuvântului "ginecologie" ca "genicologie". M-a distrat faptul că la un concurs trivia, prezentatorul semidoct i-a întrebat pe copiii concurenți, ce substanță chimică se află în becuri. Răspunsul trebuia să fie *tungsten*, dar el a citit *Tunghestan* (poate credea că aceasta substanță provine dintr-o țară din centrul Asiei, cum ar fi Turkmenistan, Uzbekistan, etc). Este clar că unul dintre motivele acestor greșeli este citirea fonetică în ebraică, dar este de așteptat ca un prezentator radio sau TV, să învețe pronunțarea corectă a cuvintelor care nu sunt ebraice. Nu că ungurii, mai ales pe vremea comunismului erau mai buni. Ei maghiarizau orice nume străin, de exemplu pe Jules Verne îl numeau Verne Gyula .

Din punctul ăsta de vedere, nu prea mă mir, fiindcă, în loc să învățăm de la ei numai lucruri pozitive, tot mai mult semănăm cu semidoctia unor americani. De exemplu, când locuiam la Houston și băiatul nostru mai tânăr învăța acolo la o școală, dirigintele a organizat o ședință cu părinții. Ne-a întrebat de unde suntem. La răspunsul nostru că suntem din Israel, dirigintele a exclamat satisfăcut: "Ah, din Islam?!?". Nu prea mă mir de aceste lacune, deoarece câțiva medici cu care lucram acolo și care aveau peste 60 de ani, nu au vizitat încă patria lor, Statele Unite, ci au rămas toată viața în Texas (*The lone star country* – "Țara cu stea singuratică" pe drapel, nume provenit de pe vremea când Texas și-a căpătat independența de Mexico, înainte de a face parte din Statele Unite), unde se născuseră, preocuparea lor principală în afara medicinei fiind *baseballul* și pescuitul pe care îl practica în timpul vacanței. Unii nu ajunseseră în viața lor la Washington și nici la New York.

Revenind la media israeliene, o prezentatoare la radio, de exemplu cea de vineri dimineța, a dezvoltat o tehnică specială, ca să nu fie întreruptă de celalalt prezentator, care de obicei o întrerupea la fiecare frază. Technica pretinde niște plămâni foarte sănătoși, fiindcă ea constă în a vorbi foarte repede, fără a respecta punctuația la sfârșitul frazelor. Dar ei nu sunt primii care au inventat această tehnică. Ea a fost introdusă în media israeliană de o politiciană din fostul guvern, care la fiecare interviu îi copleșea pe reporteri cu rafale de fraze rostite cu voce tare, ca să nu le permită să reacționeze și să critice guvernul, fiind conștientă de faptul că timpul alocat interviului este limitat.

Dar să revin la ceea ce mă deranjează cel mai mult la interviurile televizate sau radiofonice. Spre deosebire de vechii comentatori cum ar fi Oded Ben Ami, Rafi Reshef sau Yonit Levy, și spre deosebire de cei care au "cei șapte ani de-acasă" în Europa, cum ar fi Șomfalvi Attila, născut la Baia Mare, sau Dan Cușmaru, născut la Timișoara, noua generație de "epigoni" ai mediei mă scot din sărite. De exemplu, la un program transmis vineri la televiziune, cu maximă audiență, cei doi prezentatori "concuerează" care dintre ei vorbește mai tare, ca să acopere vocile intervievaților. Adesea, conversațiile au loc pe trei-patru voci deodată ("polifonie verbală", nu muzicală), neascultând unul de celălalt, așa că telespectatorii nu îl înțeleg nici pe prezentator și nici pe cei intervievați. De obicei, nici unul dintre ei nu apucă să termine o frază, sau în cel mai bun caz, ceea ce voia să spună, fiind întrerupți sau de prezentator, sau de alți intervievați.

Dar acest fenomen se observă și la copii și la elevii mai mari și în conversații între adulți. Întrebarea care se pune este dacă media ne influențează spre rău în privința culturii conversațiilor, sau educația pe care o primim acasă sau la școală este lacunară? A doua opțiune este mai verosimilă, dar este agravată cu timpul de exemplul nefast dat de unii reporteri și prezentatori de la TV și de la radio. Acest fenomen se încadrează perfect în lipsa de respect reciproc a unor concetățeni, agravată pe vremea pandemiei și manifestată printre altele de către unii șoferi pe șoselele țării, sau lipsa de respect pentru mediul înconjurător, prin murdăria pe care o fac unii pe străzile orașelor noastre.

Presupun că unii cititori vor fi supărați pe mine pentru că aparent "denigrez" numele Israelului. Deși sunt patriot și iubesc Israelul, critica o fac fiindcă fără critici, "boala" perpetuează. Și îmi fac și autocritică – și eu m-am molipsit de la obiceiul de a întrerupe conversațiile altora, deși încerc tot timpul să mă controlez.

Dar soluția acestei probleme nu va veni de la mine, ci de la sistem. Întrebarea este cum se poate conduce o conversație civilizată pe media. Oare cu ajutorul unui cronometru, limitând timpul alocat fiecărei persoane intervievate, așa cum fac americanii și alții la alegeri?

Cred însă că răspunsul logic este educația. Învățați, învățați, învățați! Așa le spunea Lenin oamenilor sovietici, atunci când a văzut notele pe care le-a primit Stalin la școală...

Internetul și bibliotecile sunt pline de ghiduri despre cum se iau și cum se dau interviuri și despre "arta" de a conversa, așa cum este explicată și în filmulețul video pe care îl atașez.

<https://www.youtube.com/watch?v=Xnh4OyWu9KM>

Tiberiu Ezri